

Namn	Verv	Oppmøte	Mobil	E-post
Konrad Kongshaug 6531 Averøy	Fylkesleder	Møtt	90856350	konradkongshaug@hotmail.com
Odd Bjarne Bjørdal , 6156 Ørsta	Nestleder	Møtt	95928731	oddbjarne.bjordal@tussa.com
Petter Melchior , 6214 Norddal	Styremedlem	Møtt	92283477	petter.melchior@gmail.com
Hilde Kjersem Kolberg , 6433 Hustad	Styremedlem	Møtt	90832134	hildekjersem@gmail.com
Vegard Smenes , 6532 Averøy	Styremedlem	Møtt 10.30-12	99786830	vsmenes@gmail.com
Marte Halvorsen , 6687 Valsøyfjord	1. vara	Møtt	93423436	martehalvorsen1@gmail.com
Liv Borghild Hildre , 6391 Tresfjord	Nestleder BKL	Møtt	45435306	livborghild@gmail.com
Tommy Røkkum , 6640 Kvanne	Styremedl BU	Forfall	45065573	tommy_tiger_94@hotmail.com
Årsmøteutsending Norges Bondelag				
Audun Skjervøy , 6210 Valldal		Møtt	99579175	audun@storstova.no
Til orientering:				
Anna Håland Berget , 6300 Åndalsnes	2. vara		91522107	bergetann@hotmail.com
Ole Henrik Rindli , 6364 Vistdal	3. vara		91126438	peola@live.no
Sekretariatet				
Arnar Lyche	org.-sjef	Møtt	41418871	arnar.lyche@bondelaget.no
Arild Erlien	rådgiver	Møtt	99726399	arild.erlien@bondelaget.no
Atle Frantzen	rådgiver		90954787	atle.frantzen@bondelaget.no
Rose Bergslid	rådgiver	Møtt 11-12	93003808	rose.bergslid@bondelaget.no

Protokoll frå styremøte i Møre og Romsdal Bondelag onsdag 29. mai 2019 kl 10.30 – 15.30 på Felleskjøpets møterom, Molde

Faste saker for styret i Møre og Romsdal Bondelag:

1/2019 Godkjenning av sakliste

Vedtak: Innkalling og sakliste godkjent

2/2019 Godkjenning av protokoll fra styremøte 21. mars 2019

Vedlegg: Protokoll tidligere utsendt

Vedtak: Protokoll fra telefonstyremøte 21. mars 2019 godkjent

3/2019 Medlemsutvikling og medlemsverving

Medlemstall pr. 31/12-2018: 3.260

Rindal Bondelag med 200 medlemmer er fra 1. januar 2019 overført Sør-Trøndelag Bondelag.

I januar ble 49 medlemmer som ikke betalte kontingent for 2018, og som i henhold til Norges Bondelag sine lover, strøket som medlem ved utgangen av 2018.

Medlemstall pr 01/01-2019: 3.059

Endring hittil i 2019: **-110**

Medlemstall pr. 22/05-2019: 2.949

Nyinnmeldte hittil i 2019: **25**

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse: Fannestrandveien 63. 6415 Molde	Besøksadresse: Fannestrandveien 63. Molde (Felleskjøpet)	Telefon: 71 20 28 90	Mobil: 41 41 88 71	E-postadresse More.romsdal@bondelaget.no
Møre og Romsdal Bondelag Bondelagets Servicekontor AS	Org.nr.: 939678670 Org.nr.: 985063001 MVA	Bankkonto:	8101.05.12891	Internet: www.bondelaget.no/moreogromsdal

Medlemsutvikling

M&R Bondelag

1. jan - 22. mai 2019

	Antall pr. 01.01.2019	Antall pr. 22.05.2019	Utmeldte	Døde	Nye
15 Møre og Romsdal Bondelag					
8150201 Molde Bondelag	135	132	5	0	2
8151101 Vanylven Bondelag	73	74	0	0	1
8151105 Rovde Bondelag	25	23	2	0	0
8151501 Vestre Sunnmøre Bondelag	71	71	0	0	0
8151901 Volda Og Dalsfjord Bondelag	60	57	5	1	2
8151903 Austefjord og Bjørke Bondelag	63	62	1	0	0
8152001 Ørsta Bondelag	92	88	7	0	3
8152005 Hjørundfjord Bondelag	58	56	3	0	1
8152301 Ørskog Bondelag	40	38	2	0	0
8152401 Eidsdal og Norddal Bondelag	48	46	2	1	0
8152402 Valldal Bondelag	51	47	4	1	0
8152501 Stranda Bondelag	58	57	2	0	1
8152502 Sunnylven Bondelag	66	65	1	0	0
8152504 Liabygda Bondelag	18	18	1	0	1
8152601 Stordal Bondelag	28	28	0	0	0
8152801 Sykkylven Bondelag	97	91	8	0	2
8152901 Skodje Bondelag	59	54	8	0	3
8153201 Giske Bondelag	60	59	1	0	0
8153401 Hildre Og Vatne Bondelag	37	36	2	0	1
8153406 Ytre Haram Bondelag	46	43	5	1	2
8153501 Vestnes Bondelag	121	111	10	0	0
8153907 Rauma Bondelag	167	160	8	1	1
8154301 Nesset Bondelag	75	73	2	0	0
8154501 Midsund Bondelag	25	24	1	0	0
8154601 Harøy-Fjørtoft Bondelag	19	18	1	1	0
8154701 Gossen Bondelag	51	49	2	0	0
8154801 Fræna Bondelag	136	127	9	0	0
8154802 Hustad Bondelag	87	81	6	1	0
8155101 Eide Bondelag	70	69	1	0	0
8155403 Averøy Bondelag	134	131	4	0	1
8155601 Frei Bondelag	23	23	0	0	0
8155701 Gjemnes Bondelag	148	144	6	2	2
8156001 Straumsnes og Tingvoll Bondelag	166	159	7	0	0
8156301 Sunndal Bondelag	158	154	4	0	0
8156601 Surnadal Bondelag	213	205	8	2	0
8156602 Todalen Bondelag	40	41	0	0	1
8156901 Aure Bondelag	120	118	3	0	1
8157101 Halså Bondelag	65	61	4	0	0
8157301 Smøla Bondelag	53	53	0	0	0
8159901 Direkte Medlem Av Fylkeslaget	3	3	0	0	0
Totalt	3 059	2 949	135	11	25

4/2019: Referat fra møter og arrangementer (siden siste styremøte 21. mars)

26. mars: Fylkesledersamling i Norges Bondelag. Oslo. Konrad Kongshaug.

27.-28. mars: Representantskapsmøte Norges Bondelag. Oslo. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche

30. mars: Årsmøte i Jordvern Møre og Romsdal. Felleskjøpets møterom. Molde. Atle Frantzen. 11 deltakere. Det nye styret er: Leder Kolbjørn Gaustad, Eide (gjenvalg), nestleder Øystein Solli, Molde (ny), styremedlem Eli Sæther, Gjemnes (ny), styremedlem Atle Frantzen, Molde (gjenvalg) og Helge Øverås, Vestnes (ikke på valg). Varamedlemmer: Leif Inge Grebstad, Sykkylven (ny) og Anne Katrine Jensen, Gjemnes (ny).

Første del av årsmøtet var Kristian Ormset fra Aure invitert til å bidra med foredraget «**Sunn jord gir sunne planter, sunne dyr og sunne mennesker.**» Ormset titulere seg som «Gammeløkolog» og karakteriseres som en nestor på temaet jord og bærekraftig håndtering av jord. Jordvern handler ikke bare om å sikre areal for matproduksjon. Det handler også om at arealene blir brukt på en måte som er bærekraftig over tid. Da er det viktig å ha kunnskap om håndtering av jord, livet i jorda og samspillet mellom jord og planter. Dette er dagsaktuelt, m.a. i forhold til diskusjonen om forbud mot dyrking av myr og CO₂-lagring.

2. april: Møte Fagteam rovvilt, Bondelagskontoret. Molde.

Samling for fylkesbondelagene i Midt-Norge. Deltakere var nestleder og rovviltansvarlig i Møre og Romsdal Bondelag, Odd Bjarne Bjørndal, rådgiver i Møre og Romsdal Bondelag, Atle Frantzen, nestleder og rovviltansvarlig i Sør-Trøndelag Bondelag, Frank Røym og rådgiver i Sør-Trøndelag Bondelag, Berit Sølberg. Ingen fra Nord-Trøndelag Bondelag deltok.

I Midt-Norge er det etablert et felles Fagteam rovvilt – beitedyr for Sør-Trøndelag Bondelag, Nord-Trøndelag Bondelag og Møre og Romsdal Bondelag. Fagteamet består av en ansatt og en tillitsvalgt fra hvert fylke. Det tas opp saker og oppgaver som er av felles interesse.

På møtet i Molde var det blant annet gjennomgang av status foran beitesesongen, det ble diskutert bruk av FKT-midler, jerveforvaltningen var tema, og ikke minst hva som kan gjøres for å få bedre resultater i den ordinære lisensfellingsperioden.

Møtet hadde besøk av Frank Sve (Frp), Stranda, som er Møre og Romsdals eneste representant i perioden 2016-2019 i rovviltneimnda i region 6 Midt-Norge.

Likeså hadde deler av møtet besøk av Marianne Aas Halse og Astrid Buset fra Fylkesmannen i Møre og Romsdal, som begge innledet om aktuelle saker innen fagfeltet.

4. april: Møte med Fylkesmannen om hjorte prosjektet. Arnar Lyche

Møre og Romsdal Bondelag har sammen med Landbruk Nordvest arbeidet fram et prosjekt der registrering av hjortebeiteskader er hovedtema. Møtet med fylkesmannen var for å avklare nærmere om finansiering av hjorte prosjektet.

Hjortebeiterregistreringer - prosjektbeskrivelse

Bakgrunn:

De fleste nyter godt av en stor hjortestamme, mens noen få tar kostnaden. Landbruk Nordvest og Møre og Romsdal Bondelag får stadig innspill fra medlemmer/lokallag om å gjøre noe med det økende hjorte problemet. Dyktige bønder med sine grønne marker er som magnet på hjorten og beiteskadene som hjorten gjør på innmark påfører bønder store økonomiske tap. Dagens struktur i landbruket gjør at langt færre bønder får langt større skader enn før.

Mål:

Formålet med prosjektet er å bedre dokumentere hjortebeiteskader på dyrka mark, samt foreslå konkrete tiltak for å bedre ivareta landbruksinteressene i hjorteforvaltningen.

Gjennomføring:

Det etableres 30 beiterregistreringsfelt hos 15 feltverter. Hos hver feltvert blir 1 felt etablert i gjenlegg, og 1 felt i etablert eng. I det første prosjektåret anlegges kun felt i gjenlegg. På hvert

felt blir et lite areal gjerda inne med anleggsgrinder (tre stk. i trekant). Høsterute på 0,5 * 0,5 meter – både innenfor og utenfor gjerdet. Gjerdene skal stå kontinuerlig i heile forsøksperioden. Registreringer 2 ganger per vekstsesong i 3 år.

Avlingstapet hos hver enkelt feltvert skal beregnes med grunnlag i registreringene. Videre skal hjortebeitebelastningen for området vurderes med basis i registreringene, samt ved å støtte seg til vårtellinger av hjort og innleverte sett hjort skjema.

Kostnader og finansiering:

Tiltak	2019	2020	2021	Sum kostnad
30 stk. registreringsfelt	200 000	200 000	200 000	600 000
Bearbeiding av resultat		20 000	20 000	40 000
Administrasjon og rapport	10 000	10 000	20 000	40 000
Innsats feltvert	60 000	60 000	60 000	180 000
Sum Kostnad	270 000	290 000	300 000	860 000

Finansiering	2019	2020	2021	Sum finansiering
Tilskudd fra Fylkesmannen	165 000	185 000	195 000	545 000
Egeninnsats LNV	45 000	45 000	45 000	135 000
Egeninnsats feltverter	60 000	60 000	60 000	180 000
Sum finansiering	270 000	290 000	300 000	860 000

Oppsummering:

Landbruk Nordvest søker om prosjektmidler til å gjennomføre et hjorte-prosjekt og Møre og Romsdal Bondelag er aktiv medspiller. Følgende tiltak planlegges gjennomført:

- Registreringer av beiteskader. For å kunne gjøre gode hjorteskade-takseringer trengs det mange enkeltregistreringer under ulike forhold, på ulike steder og til ulike tider for å få et bredt og tilstrekkelig sammensatt bilde av skadesituasjonen.
- Avlingstap hos hver feltvert beregnes i føreheter og kroner.
- Det utarbeides et forslag til hvordan regelverket i hjorteviltforvaltninga kan justeres/endres slik at landbruksinteressene blir tilstrekkelig ivaretatt.

4. april: Møte med fylkeskommunen om kompetansealliansen. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche

5. april: Avsluttende styringsgruppemøte i beiteprosjektet. Arnar Lyche

Prosjektet Bedre og økt beiting Møre og Romsdal har pågått siden 2013 og Møre og Romsdal Bondelag har vært prosjekteier og vi har hatt prosjektlederansvaret. Landbruk Nordvest og NORSØK har hatt ansvar for gjennomføringen. På møtet ble prosjektregnskapet gjennomgått og godkjent, samt at resultatene ble presentert.

Hjemmeside 3. april 2019: Tips til mosjonskravløsningar til mjølkekyr

Spekulerer du på korleis du skal klare å innfri mosjonskravet for mjølkekyrne i år? Eller allereie har ei løsnning, men driv å vurderar å forbetre ho? Her er ein rapport som beskriv korleis 10 mjølkebruk i Møre og Romsdal har funne si løysing på kravet, som kan vere til inspirasjon for andre.

Rapporten har vorte utarbeidd av Landbruk Nordvest og Møre og Romsdal Bondelag som del 1 i eit tredelt prosjekt kalla "Bedre og økt beitebruk i Møre og Romsdal". Prosjektet er no ferdig, kor blant anna denne rapporten gjerast tilgjengeleg for alle som søker inspirasjon for løysingar knytt til mosjonskravet.

Mosjonskravet på storfe kom i 2014 med krav til at storfe (unntatt oksar over 6 måneder) skulle luftast minimum 8 veker i året for lausdriftsfjøs og 16 veker for båsfjøs (til nød 12 veker). Er fjøsen bygd før 1.1.2014 kan ein nytte luftegard om ein ikkje har eigna grasareal i nærleiken. Men er fjøsen bygd eller påbygd etter denne datoen skal dyra ha tilgang til å kjenne gras under klauvane. Dyra skal få lufta seg, så det er ikkje krav at dei skal hente hovudandelen av dagsrasjonen sin på arealet, men må ha mulighet til å gå på beiteareal.

Mjølkebruka rundt i fylket vårt er forskjellige og løysingane til kravet er derfor også forskjellige. Ein har dermed ikkje noko fasit for ei løysing som vil fungere hos alle, då ein har ulike utfordringar knytt til f.eks. buskapsstørrelse, jordsmonn, vegkryssingar, arbeidskapasitet etc. Formålet med rapporten er å vise korleis 10 mjølkebruk i vårt fylke har funne si løysing og kva erfaringar dei har gjort seg til no.

6. april: Bondekafe Giske Bondelag. på Ingeløa på Godøya. Atle Frantzen.

Tema: ”Driveplikt. Kommuna, grunneigaren og bonden sitt ansvar.”

11. april: Fylkespolitikere på gardsbesøk og bondelunsj. Molde. Konrad Kongshaug, Arnar Lyche, Rose Bergslid og Arild Erlie.

Tekst og bilder lagt ut på hjemmesida.

I forkant av jordbruksforhandlingene og kommune- og fylkestingsvalget, inviterte Møre og Romsdal Bondelag fylkespolitikere til gårdsbesøk og bondelunsj hos mjølkebonde Lasse Vikhagen Gjeitnes på Skåla utenfor Molde.

- Hva er motivasjonen? Hva er viktig for at jeg skal lykkes? Hvilke tilleggsverdier til melk og kjøtt genererer gårdsdrifta mi? Har gårdsdrifta betydning for lokalsamfunnet?

Dette var noen av spørsmålene vertskapet på garden og Bondelaget prøvde å gi svar på til de seks fylkespolitikere som deltok:

Knut Støbakk (KrF), Giske, Kristin Sørheim (Sp), Tingvoll, Per Vidar Kjølmoen (Ap), Rauma, Yvonne Wold (SV), Rauma, Pål Farstad (V), Kristiansund og Liv Solemdal (MDG).

Romsdals Budstikke og NRK radio og TV Møre og Romsdal tilstede.

23. april: Møte med Arbeiderpartiet i Møre og Romsdal. Konrad Kongshaug, Arnar Lyche Møre og Romsdal Bondelag tok initiativ til møte med fylkesleder Per Vidar Kjølmoen og fylkessekretær Jan Thore Martinsen. Bondelagets prioriteringer i landbrukspolitikken ble presentert og diskutert. Blant annet var regelverket for melkekvoter viktig tema.

26. april: Gardsbesøk i lamminga. Ørsta. Odd Bjarne Bjørdal. Arnar Lyche.

Møre og Romsdal Bondelag inviterte til gårdsbesøk i lamminga hos nestleder og sauebonde Odd Bjarne Bjørdal i Ørsta.

Politikere som deltok var stortingsrepresentant Fredrik Holen Bjørdal (AP), Ørsta og fylkestingsrepresentant Yvonne Wold (SV), Rauma.

Etter orientering og omvisning på garden, i fjøset og om produksjonene til Odd Bjarne i Bjørdalen, gikk turen til seters. På selet ved Kvanndalsvatnet serverte Odd Bjarne og kona Rehab lunsj med hjemmelagde pølser.

I samtalene med politikerne tok Bondelaget opp flere aktuelle saker, bl.a. norsk mat på norske ressurser, hva vi gjør med overproduksjonen og kulturlandskapet.

Også leder i Hjørundfjord Bondelag, Knut Hustad, var tilstede under politikerbesøket.

Avisene Møre-Nytt og Møre var tilstede. Tekst og bilder lagt ut på hjemmesida.

30. april: Telefonmøte fagteam reindrift i Bondelaget. Atle Frantzen

15. mai: Møte i regionalt partnerskap. Molde, Fylkeshuset. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche Partnerskapet består av representanter fra Fylkesmannen, fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Bondelaget og Småbrukarlaget.

Tema:

1. **Nytt frå forvaltninga**
2. **Regionalt Bygdeutviklingsprogram for Møre og Romsdal – 2019 -2022 (RBU)** (med vekt på nytt Regionalt miljøprogram)
3. **Grøn forskning Midt-Norge** (og litt om L21). Tilbakeblikk, status og diskusjon.

20. mai: Årsmøte i Studieforbundet næring og samfunn M&R. Molde. Atle Frantzen.

21. mai: Planprogram for regional vassforvaltning. Informasjonsmøte med fylkeskommunen. Fylkeshuset i Molde. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche. Høringsfrist 30 juni. <http://www.vannportalen.no/vannregioner/more-og-romsdal/plandokument1/plandokument-2022---2027/hoyring-av-planprogram-og-hovudutfordringar/>

22. mai: Møte om FARM 2019. Øygaardshallen på Giske. Oddvar Mikkelsen. Arnar Lyche

23. mai: Generalforsamling i Den Norske Matfestivalen, Ålesund. Petter Melchior.

28. mai: Fagdag: Resirkulering av avfall fra storsamfunnet – gjødsel for gårdbrukeren?

Alexandra Hotell, Molde. Arnar Lyche

NORSØK, Grønn Forskning Midt-Norge, Fylkesmannen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal Fylkeskommune inviterte alle interesserte til åpen fagdag om resirkulering av avfall, og i hvilken grad dette er egnet som gjødsel for gårdbrukeren.

Hva er mulighetene og utfordringene med tanke på utnyttelse av avfall fra oppdrettsindustri og matavfall? Hva tenker aktørene? Skal man lage gjødselprodukt direkte eller skal man gå veien om biogassproduksjon med innblanding av gjødsel fra landbruket? Og hva er kvalitetene til gjødselproduktene? Har avfallet andre utnyttelsesmuligheter? Oppdatert informasjon, og møte mellom relevante aktører fra hele verdikjeden. Det var innlegg fra ulike miljø, og mot slutten av dagen satt av tid til gruppearbeid hvor målet var å jobbe fram tema til en workshop med tanke på nye idéer til forskning, utvikling og innovasjon.

5/2019 Representasjon, invitasjon og planlegging av nye møter og arrangement

Dato/Månad	Tiltak/Arrangement	Stad	Deltakarar/Ansvarlege
29. mai	Fylkesstyremøte (før årsmøtet i NB)		Styret + årsmøteuts.
5.-6. juni	Årsmøte Norges Bondelag	Lillehammer	Årsmøteutsendingar
22.-24. august	Den Norske Matfestivalen + evt arr	Ålesund	
25. august	Open Gard	Rundt i fylket	Lokallaga
30.aug – 1.sept	Dyregod-dagane stand + evt møte	Gjemnes	
11.-12. sept	Sekretariatskonferanse Norges Bondelag	Hønefoss	Heile fylkeskontoret
23. september	Fylkesstyremøte		Styret
14.-16 oktober	Fylkesstyremøte (besøk frå Østfold Bondelag)		Styret
24. oktober	FARM konferanse	Giske	
28.-30. oktober	Skattekurs	Geiranger	Samarb. rekneskapskontor
Innan 31. okt	Årsmøter i lokallaga		Medlemmene/lokallaga
15.-16. november	Leiarmøte M&R Bondelag Thon Hotel Kristiansund	Averøy/ Kristiansund	Lokallagsstyra og fylkeslag
20. november	Søknad Aktivt Lokallagsmidlar		Lokallaga
11.-12. desember	Fylkesstyremøte		Styret
2020			
Januar	Fylkesstyremøte		Styret
Jan	Frist for lokallaga forslag til valnemnda		
jan / feb.	Møte i valnemnda		
ca. 1. feb	Lokallaga frist sende inn saker til årsmøtet		
7.-8.feb???	Samling for unge bønder		
Feb	Fylkesstyremøte (årsmeld/rekneskap)		Styret
Feb	Lokallaga frist uttale jordbruksavtala		
1. mars	Kontingentforfall		
Mars	Fylkesstyremøte (handsame jordbr.avtala)		Styret og samvirkerepr
6. Mars	Næringskonferanse (Alexandra Hotell)	Molde	Landbruksinteresserte
6.-7. Mars	Årsmøte M&R Bondelag	Molde	Lokallaga, fylkeslaget

2. juni: Jordvernsamling, Gjermundnes. Atle Frantzen

Arrangør er Jordvern Møre og Romsdal i samarbeid med Gjermundnes VGS, Fylkesmannen i Møre og Romsdal, Vennelaget for landbruksmuseet, Møre og Romsdal Bondelag, Møre og Romsdal Bonde- og småbrukarlag. To av landets fremste forskere innen landbruket, professor Odd Magne Harstad fra NMBU på Ås og sosiolog og professor i bygdesosiologi og regionalpolitikk, Reidar Almås fra Ruralis, stiller med fagforedrag

4.juni: Representantskapsmøte Norges Bondelag. Lillehammer. Konrad Kongshaug. Arnar Lyche

5.-6. juni: Årsmøtet i Norges Bondelag, Lillehammer - Se egen sak under.

Åpen Gård 2019: Fellesdato er søndag 25. august.

Påmeldt 2 arrangement i Møre og Romsdal:

- **25. august: Surnadal Bondelag.** Vertskap: Jo og Berit Fugelsøy, Øvre Surnadal
- **25. august: Molde Bondelag.** Vertskap Langhol Gård v/ Jorunn Gunnerød og Erling Tistel.
- **8. september: Vestnes Bondelag:** Vertskap: Øvstedal gard v/ Lasse Brenna Øvstedal, Tresfjord

30.august – 1.september: Dyregod-dagane Batnfjordsøra, Gjernes.

Bondelaget er påmeldt med stand. M&R Bygdekvinnelag deltar også på samme stand.

9. september: Kommune- og fylkestingsvalget

11.-12. september: Sekretariatskonferanse Norges Bondelag. Hønefoss. Hele fylkeskontoret.

Årsmøtene i lokale Bondelag – skal holdes i perioden 1. – 31. oktober.

24. oktober: FARM-konferanse på Giske vurderes holdt.

Fredag 15. og lørdag 16. november - ledermøtet 2019: Averøy/Kristiansund

Oppmøte, lunsj og gardsbesøk på Averøy fredag ca kl. 11.00- ca 17.00. Overnatting og ledermøte på Thon Hotel Kristiansund (Fiskergata 12) lørdag fram til ca kl. 14.00.

Også i år inviterer som tidligere år hele lokallagsstyret på ledermøtet.

Innkalling og program utarbeides og sendes ut i september/oktober.

Fredag 6. og laurdag 7. mars 2020: Landbrukskonferanse og fylkesårsmøte - Molde

Bankettsalen på Hotell Alexandra er bestilt til konferansen fredag kl 10-16.

Deretter holdes fylkesårsmøtet på samme hotell fram til lørdag ca kl 14.00.

6/2019 Andre saker

6. 1. Saker fra Bygdekvinnelaget

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bygdekvinnelag holdt på Hotell Scandic Kristiansund lørdag 23. og søndag 24. mars.

Foruten vanlige årsmøtesaker, besøk av Ingrid Lama fra NBK sentralt som fortalte om tradisjonsmatskolen. Marte Halvorsen i Møre og Romsdal Bondelag fortalte om «Hvorfor velge norsk mat». I tillegg fortalte Lene Havåg om det året hun og familien levde utelukkende på norsk mat.

Det nye styret består av fylkesleder Monika Frisvold Vågan, Rauma (gjenvalg), nestleder Liv Borghild Hildre, Vestnes, og styremedlemmene Bente Alnæs, Rauma, Gunda Bele, Surnadal og Solvor Heggli, Volda. 1.vara Eli Skavnes, Vestnes, 2.vara Juanita Møkkelgård og 3 vara Nelly Ytterli.

Årsmøtet vedtok en resolusjon som ble sendt til flere aviser i Møre og Romsdal.

Ikke sett penger foran mennesket

Møre og Romsdal Bygdekvinnelag har i helga vært samlet til årsmøte. Det er en opprørt gjeng som har fulgt med i debatten etter at styret i Helse Møre og Romsdal har bestemt at fødeavdelinga i Kristiansund skal overføres til Molde sykehus. I tillegg skal Aure og Mork rehabiliteringssenter og døgntilbudet for psykisk syke på Sjøholt legges ned. Dette er ikke akseptabelt med tanke på liv og helse for gravide og fødende. Heller ikke for alle de som trenger hjelp og behandling på Mork, Sjøholt og Aure. Det er fort gjort å rive ned svært gode helsetilbud som er bygd opp over flere tiår. Hvordan er det mulig å sette risiko for liv og helse opp mot hensynet til penger. Folket sine meninger og vurderinger er også kloke. Lytt til folket.

6.2. Saker fra Bygdeungdomslaget

6.3. Bruk av plastemballasje til matavfall

Årsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag gjorde 9. mars vedtak om å sende brev til alle renovasjonselskapene i Møre og Romsdal om bruk av plastemballasje til matavfall. Brevet ble sendt de sju selskapene i slutten av mars, og med kopi til kommunane og avisene i Møre og Romsdal

Fylkeslaget mottok 15. april følgende svar frå ÅRIM:

Takk for oversendt fråsegn.

Plast er ei utfordring vi som driv med innsamling av hushaldsavfall arbeider mykje med.

Vi arbeider som ein del av dette kontinuerleg med miljøvurderingar av dei ulike innsamlingsløysingane vi nyttar. Førebels er vi av den oppfatninga at bruk av resirkulert plast er det materialet som totalt sett gir lågast miljøbelastning.

Dette er likevel eit område vi følgjer tett, og vi er opptatt av å ha ein god dialog med landbruksnæringa om aktuelle alternative løysingar.

MVH ÅRIM v/Øystein Peder Solevåg

6.4: Aksjon for innsamling av mekanisk avfall

På styremøte i oktober 2018 ga styret i Møre og Romsdal Bondelag sin støtte til et initiativ fra Fylkesmannen om å få til en bedre organisering av arbeidet med innsamling av metallavfall. Ideen var etter samtaler med Bondelaget kommet fra landbruksavdelinga på bakgrunn av at det rundt omkring i fylket står gammalt utstyr og ruster.

Landbruk Nordvest ble engasjert til å gjennomføre prosjektet «Innsamling av gamle redskap og annet metallavfall fra landbruksnæringa i Møre og Romsdal».

I april videresendte fylkeskontoret e-posten fra Landbruk Nordvest sin informasjon om prosjektet til alle bruksmedlemmer i Møre og Romsdal Bondelag:

Vi er nå i gang med å starte opp et miljøprosjekt i vårt område. Formålet med prosjektet er å samle inn skrapmetall fra landbruksnæringa.

Vi ønsker å få samlet inn gammelt redskap, maskiner og annet metallavfall som står lagret i gårdstun, langs ekker-kanter, i skogholt og andre steder.

I dette arbeidet samarbeider vi med lokale renovasjonsselskap og selskap som driver med mottak av metall.

Innsamlingen vil foregå i perioden mai – juni og på følgende måte: Selskapene plasserer ut containere på anviste plasser. Disse vil stå ute i 14 dager. Hvor og når containere er utplassert i din kommune, vil du få informasjon om når dette er klart.

Vi sender nå ut dette brevet til våre medlemmer for å kunne kartlegge interessen for å delta i innsamlingen.

Antall containere som skal utplasseres, og hvor de bør plasseres, avhenger av mengde skrap og hvor de som ønsker å levere, bor.

Derfor ønsker vi at de som vil benytte seg av dette tilbudet tar kontakt med oss. Slik kan vi få en viss oversikt.

Samtidig er vi interessert i tips fra dere som har lokalkunnskap, om hvor containeren kan plasseres. En container har begrenset kapasitet. Dersom du ønsker å levere større redskap, traktor, gravemaskin etc., ønsker mottakene at du tar direkte kontakt med de, da dette vil være nok til en hel transport alene.

Dette gjelder også dersom du har såpass mye skrap at det vil fylle en container/lastebil. Ta gjerne kontakt med oss dersom du ønsker informasjon om hvilket selskap som kan hente i ditt område.

Vi ønsker at du sprer "ryktet" i bygda di slik at flest mulig, også de som ikke er medlemmer hos oss, får anledning til å rydde opp på eiendommen sin. Det er mange nedlagte gårdsbruk som sitter med et overskudd av metall.

6.5. Hjemmeside 3. april 2019: Avskytingen av hjort må økes

Møre og Romsdal Bondelag anbefaler kommunene å øke avskytingen av hjort i bestandsplanene med 50 prosent de nærmeste årene. Hjorten påfører mange bønder store økonomiske tap.

Styremedlem Vegard Smenes og organisasjonssjef Arnar Lyche i Møre og Romsdal Bondelag har sendt brev til alle kommunene i Møre og Romsdal, der de ber om at avskytingen av hjort må økes og poengterer viktigheten av en aktiv hjorteviltforvaltning. De skriver at hjortebeiteskader er et gjennomgående tema fra Bondelagets medlemmer. - Hjorten påfører mange av våre medlemmer store økonomiske tap.

Her er brevet som er sendt kommunene i Møre og Romsdal:

Avskytingen av hjort må økes

Planlegging av årets jakt sesong er i gang og Møre og Romsdal Bondelag vil i den forbindelse poengtere viktigheten av en aktiv hjorteviltforvaltning. Hjortebeiteskader er et gjennomgående tema fra våre medlemmer. Hjorten samler seg helst på godt drevne arealer for å beite på det beste gras, og det påfører mange av våre medlemmer store økonomiske tap.

Ifølge «Forskrift om forvaltning av hjortevilt» skal forvaltningen sikre bestandsstørrelser som fører til at hjortevilt ikke forårsaker uakseptable skader og ulemper på andre samfunnsinteresser. Vi mener at hjortejakta, slik som den har foregått fram til nå, ikke oppfyller formålsparagrafen i forskriften. Flere av våre medlemmer har dokumentert at hjorten har beitet 30-40 prosent av avlingen. Det økonomiske tapet i slike tilfeller blir stort og det går langt utover det som er akseptabelt for bonden. Antall felte hjort stiger år for år og dette må vi i fellesskap gjøre noe med.

På grunn av tørken i 2018 er førsituasjon anstrengt og vi anbefaler å øke avskytingen i bestandsplanene med 50 prosent de nærmeste årene med virkning allerede fra i år. Samtidig ber vi om at terskelen for å tildele skadedyr er lav. Mange bønder er i en presset situasjon og det er en belastning at hjorten spiser av det som skal bli vinterfôr.

Med vennlig hilsen Møre og Romsdal Bondelag

Vegard Smenes – styremedlem, Arnar Lyche - organisasjonssjef

6.6. Orienterings- og drøftingssaker

A: Orientering, gjennomgang og drøfting av klimaplaner v/ rådgiver Rose Bergslid

Fokus på drøvtyggeren - en klimasynder?

B: Dyrevern – film

Fylkesleder orienterte og drøftet med styret at Piraya Film skal stå bak en ny dokumentarfilm om norsk svinenæring, der det er blitt brukt skjult kamera og mikrofon for å dokumentere. Filmen skal etter planen sendes på NRK Brennpunkt før sommeren. Piraya lagde også den omstridte dokumentaren «Pels» om alvorlige brudd på dyrevelferdsloven i pelsdyrnæringa. Norges Bondelag har kontakt med NRK og landbruksorganisasjoner som saken.

C: Kommune- og fylkestingsvalget – kort drøfting om hva vi bør gjøre

- Gardsbesøk for politikere
- Det er avtalt at Ap skal på besøk hos Konrad Kongshaug
- Fokus på driveplikt og melkekvoter i valgkampen

SAK 19/2019: Jordbruksforhandlingene 2019 – oppsummering/videre arbeid**Vedtak:**

Styret støtter Norges Bondelags beslutning om å inngå avtale i årets jordbruksforhandlinger.

Dette kom fram og ble drøftet i styret m.a.:

- Viktig med forutsigbarhet i produksjonen for ikke å komme i overproduksjon, bl.a. vurdere kvoter for sau.
- Bra at vi fikk et godt oppgjør for frukt og grønt
- Ikke fornøyd med resultatet i oppgjøret, men bra fikk avtale. Helheten gjorde at kunne skrive under en avtale.
- Har ikke makt. Skal forhandle, men egentlig ikke noen å forhandle med, da resultatet er gitt hvis det blir brudd.
- På sikt kan landbrukspolitikken føre til at den går ut over distriktene. Må forsterke kanaliseringspolitikken.
- Positivt med stimuli på beiting og utmark.
- Innovasjon Norge bruker av neste års ramme – innspill fra Møre og Romsdal. Det kom føring til fylkeskommunene gjennom jordbruksavtalen.
- Godt leserinnlegg fra Hilde ble lagt merke til, likeså TV-innslag med Konrad og Marte

Saksutredning:

- **Jordbrukets krav ble lagt fram 29. april.**
- **Statens tilbud ble lagt fram 7. mai.**

Telefonmøte med fylkestyret og lokallagslederne tirsdag 7. mai 2019 kl 20.30-21.30

Tema: Statens tilbud. Totalt 42 personer deltok på telefonmøtet.

Fylkesleder orienterte om statens tilbud. Alle som hadde ordet på telefonmøtet rådet Norges Bondelag til å gå i forhandlinger.

Aksjonsplaner: Bondelaget hadde aksjonsplaner. Materiell/plakater var distribuert fra Norges Bondelag til lokallagsledere i 2018, og var også tenkt brukt i år.

Fakta om krav og tilbud:**Rammen i jordbrukets krav**

Rammen på kravet er 1920 millioner kroner, hvorav 890 millioner kroner er kostnadsdekning. Økte målpriser utgjør 249 millioner kroner og budsjettoverføringer 1360 millioner kroner. Jordbruksfradraget utgjør til sammen 262 millioner kroner. Kravet vil gi en inntektsvekst på 31.000 kroner per årsverk, og en reduksjon av inntektsgapet til andre grupper med 11.000 kroner.

Statens tilbud

Tilbudet fra staten var på 1000 millioner kroner i ramme, noe som skulle gi fem prosent inntektsvekst. Det utgjør 16.500 kroner per årsverk.

16. mai ble det enighet mellom staten, Bondelaget og Småbrukarlaget om ny jordbruksavtale. Ramme: 1240 mill. kr., noe som gir en inntektsmulighet på 6,25 prosent eller kr 20.600 kr per årsverk i 2020. Til sammenligning får andre grupper 20.000 kr. 249 mill. kr er økte målpriser, 720 mill. kr er økte budsjettoverføringer, 49 mill. kr er ledige penger fra 2018-oppgjøret, 150 mill. kr er utvidet jordbruksfradrag og 72 mill. kr er endret verdi av jordbruksfradraget.

Viktige gjennomslag for næringa i årets jordbruksavtale:

- Kronemessig høyere inntektsutvikling enn andre grupper
- Lanserer innovasjons og vekstprogram på frukt og grønt
- Skattelette gjennom økt jordbruksfradrag
- Styrker ordninger til fordel for små og mellomstore bruk
- Stimulerer til mer beiting i utmarka

Det er pr 22. mai ingen negative tilbakemeldinger til fylkeskontoret og ingen registrerte utmeldinger i M&R Bondelag p.g.a. jordbruksavtalen.

8. mai: Innspill til Norges Bondelag.

Møre og Romsdal Bondelag sendte følgende innspill til Norges Bondelag:

Innovasjon Norge og bruk av neste års ramme

Viser til side 98 i Statens tilbud – jordbruksforhandlingene 2019:

I forbindelse med jordbruksoppgjøret 2016 ble det bestemt at Innovasjon Norge skulle få anledning til å gi tilsagn om støtte fra neste års ramme allerede inneværende år.

Begrunnelsen for dette var at man da regnet med å få bedre planleggings- og byggeprosesser, herunder bedre avtaler med entreprenører og leverandører. I praksis har innovasjon Norge fått anledning til å bruke inntil 20 prosent av neste års ramme inneværende år. Innovasjon Norge viser til at ordningen har hatt minimal effekt ut over første året. Ordningen medfører uoversiktlig forhold knyttet til rapportering med et tilnærmet nullsumspill av å låne foregående år og låne neste år. Statens forhandlingsutvalg foreslår på denne bakgrunn at ordningen opphører med virkning fra 1. juli 2019.

I Møre og Romsdal har det hele tiden vært stor etterspørsel etter investeringsmidlene og Innovasjon Norge melder at rammen for 2019 allerede er tilnærmet oppbrukt. Når muligheten for å bruke av neste års ramme på svært kort varsel opphører, blir det uheldig bråstopp i mange pågående byggeprosesser. Samtidig sies det at denne muligheten har bidratt til mer forutsigbar og fleksibel saksbehandling. Derfor rammer dette våre bruksutbyggere på en svært uheldig måte. Møre og Romsdal Bondelag ber partene i jordbruksforhandlingene å vurdere denne endringen på nytt. Og hvis den skal gjennomføres er det helt nødvendig med smidige overgangsordninger.

Mediasaker, pressemeldinger og leserinnlegg fra M&R Bondelag

26. april: Fylkesleder Konrad Kongshaug på NRK-TV Møre og Romsdal.

26. april: Intervju med fylkesleder Konrad Kongshaug i Romsdals Budstikke

26. april: Sak i Møre-Nytt og avisa Møre om gardsbesøk i lamminga hos nestleder Odd Bjarne Bjørdal.

29. april: Styremedlem Marte Halvorsen på NRK-TV Møre og Romsdal om landbrukets krav i jordbruksforhandlingene.

7. mai: Fylkesleder Konrad Kongshaug på NRK-TV Møre og Romsdal om statens tilbud.

7. mai: Pressemelding: Skuffet over statens tilbud til bøndene

Leder i Møre og Romsdal Bondelag, Konrad Kongshaug, er skuffet over statens tilbud i jordbruksoppgjøret. Han mener det ikke gir bedre satsing på norsk matproduksjon på norske ressurser. Det er lite satsing på å opprettholde Vestlandslandbruket og frykter at husdyrene sentraliseres.

Staten la tirsdag 7. mai fram tilbudet i jordbruksoppgjøret 2019. Dette er et svar på jordbrukets krav, hvor hovedprioriteringene var et økonomisk løft for frukt, grønt og kornbøndene, og en styrking av små- og mellomstore gårdsbruk.

- Dette tilbudet opprettholder retningen mot større og færre gårdsbruk i sentrale områder i Norge. Vi registrerer at staten ikke følger oss på de fleste av strukturgrepene vi har tatt. Dette er grep vi mener er nødvendig for å bruke jorda over hele landet. Dette tilbudet gir ikke mye rom for reelle satsinger og videreutvikling, og det kan virke som om målet nå er å holde næringa flytende i samme retning som tidligere, sier fylkesleder i Møre og Romsdal Bondelag, Konrad Kongshaug, som savner signal som gir positivitet og framtidstro til den som vil ha jordbruket som sin arbeidsplass. Han konstaterer at det er store sprik mellom jordbrukets krav og statens tilbud. Jordbruket krevde 1.92 milliarder kroner for å redusere inntektsgap, men tilbys om lag halvparten. Tilbudet fra staten har ei ramme på 1 milliard kroner.

- Det kreves 890 millioner bare å kompensere for økte kostnader det neste året. Da gjenstår det ikke mye å bruke til satsinger og inntektsvekst. Det gir et utfordrende utgangspunkt for veien videre, sier Kongshaug

Jordbruket la i sitt krav til rette for en inntektsøkning for bøndene på 31.000 kroner pr. årsverk. Dette ville redusert inntektsavstanden mellom næringa og andre grupper i samfunnet. I sitt tilbud legger også staten opp til en heving av inntektsnivået i næringa.

- Dette er en anerkjennelse av at inntektsnivået i landbruket må heves, men det legges inn altfor lite. Samtidig forutsetter dette en bedring av markedene som vi mener ikke er realistisk i 2020, sier han. Kongshaug viser til at KrFs inntog i regjeringa, med Olaug Bollestad som statsråd, har påvirket forventningene i næringa. Signalene fra statsråden fram til nå har gitt håp om at landbruk over hele landet skulle tillegges større vekt i praksis. Dette tilbudet medfører færre gårdsbruk i Møre og Romsdal og større gårdsbruk i sentrale strøk. Det er Kongshaug skuffet over.

8. mai: Lesarinnlegg: Bonde og småbarnsmor

1. april 2019 var ein merkedag for meg, for då starta min nye kvardag som bonde på heiltid. Med den følgde nye utfordringar, nye gleder og nye bekymringar.

Som småbarnsmor med born i barnehagen er ein godt kjend med rundar av diverse sjukdomar, og allereie på dag to i min nye jobb var eg heime med ei pjusk vesletaus. Dette var i grunn ikkje noko nytt, men kjensla eg hadde i kroppen var merkbart annleis no enn når eg var heime med sjuke born som arbeidstakar. Då visste eg at løna kom, det var eit nettverk av kollegaer som kunne ta over oppgåvene mine og ein del oppgåver kunne takast via heimekontor.

No er saka ganske annleis. Om eg ikkje kan på jobb, er det anten mannen min eller far min som må trå til. Ja, vi er heldige som er fleire om drifta, men drifta er av eit slikt omfang at den er avhengig av oss alle. Vi har også store økonomiske forpliktelsar pga investeringar som gjer det svært viktig å halde produksjonen oppe på same nivå, både i mengde og kvalitet.

Ved denne anledninga var vesletausa bra igjen etter ein dag, men det satt i gong litt tankar. Kva om ein av borna vert sjuke over ein lengre periode? Kva om eg eller pappaen, eller begge, må vere borte frå drifta i lengre tid? Vert du som bonde sjukemeldt, har du i dei fleste høve rett på tilskot til avløyning ved sjukdom, for å kunne halde drifta i gang medan du er fråverande. Maks grensa for dette tilskotet er 365 dagar på tre år. Vert eit born sjukt og treng foreldra over ein lengre periode, er tilsvarande maks grense 20 dagar pr forelder pr år. Kva skal ein gjere etter at desse 20 dagane er gått? Pleiepengane ein kan få frå NAV, dekkjer ikkje nødvendigvis kostnaden med avløyning. Dei som befinn seg i ein slik situasjon, bør sleppe den ekstra belastninga det er å uroe seg om ein har råd til å leige avløyning for å stille dyra sine og drifte garden.

Eg meiner det er svært viktig å satse på velferdsordningane framover for å sikre rekruttering inn i landbruksnæringa. Fleire satsar stort og har tunge økonomiske forpliktelsar, og då treng vi den tryggleiken som velferdsordningane gjev oss.

Så kjære landbruksminister Olaug, sats på tryggleiken, sats på småbarnsforeldra, sats på rekrutteringa!

Hilde Kjersem Kolberg, styremedlem Møre og Romsdal Bondelag

SAK 20/2019: Årsmøtet i Norges Bondelag på Lillehammer 5.-6. juni

Vedlegg: Noen av saksdokumentene.

Vedtak: Styret og utsendingene har diskutert sakene som skal opp på årsmøtet. Styret vil arbeide videre med å fremme de sakene og ved utsendingene i samsvar med det som kom fram i styrets drøfting.

Saksutredning:

Norges Bondelags årsmøte holdes på Lillehammer, 5. – 6. juni 2019. Årsmøte starter onsdag 5. juni kl 08.30 og avsluttes kl 16.30 den 6. juni.

Utsendinger er foruten fylkesleder Konrad Kongshaug, Averøy, årsmøtevalgte utsendingene Odd Bjarne Bjørdal, Ørsta, Petter Melchior, Norddal, Vegard Smenes, Averøy, Hilde Kjersem Kolberg, Fræna, Marte Halvorsen, Halså og Audun Skjervøy, Norddal. I tillegg møter organisasjonssjef Arnar Lyche. Arne Magnus Aasen, Tingvoll, deltar som ordstyrer i årsmøtet.

Reisemåte og samkjøring for utsendingene ble avtalt på styremøtet.

SAKER TIL DRØFTING I FYLKESSTYRET:**Sak 5 Leders tale. Generaldebatt**

Styret drøftet aktuelle saker som utsendingene vurderer å ta opp i årsmøtedebatten:

- Konrad - mjølkekvoter
- Audun - grøntnæringa og trusselen med etablering mer grønt på Østlandet kan utkonkurrere grøntnæring på Vestlandet og Nord-Norge. Styrke kanaliseringspolitikken.
- Odd Bjarne - sau og beite. Overproduksjon.
- Hilde - velferdsordningene
- Vegard – aktiv på replikker bl.a. på kvote m.m.
- Marte – distriktslandbruket i framtida og nedlegging små bruk.
- Petter – Tine, beiting, drive utmarksnæring og levere kvaliteten som kreves.

Sak 6 Norges Bondelags Årsmelding 2018**Sak 7 Konsernregnskap for Norges Bondelags for 2018 – se årsmeldinga****Sak 8 Rammebudsjett og kontingent for 2020****Sak 9 Organisasjonsprosessen – vedlegg**

I forslaget frå styret i Norges Bondelag står det: §9 om sammensetning av Norges Bondelags årsmøte. Minimumstall for utsendinger endres til 6 for sammenslåtte fylker.

For å ivareta distriktslandbruket vil Møre og Romsdal Bondelag vil foreslå: Minimumstall for utsendinger endres til 6 for ALLE fylker.

Sak 10 Lovendringer - vedlegg**Sak 11 Innkommet sak fra Telemark Bonde lag om omsetning og leie av mjølkekvoter**

Viktig ha fokus på den aktive bonde. Hvem som skal ha innlegg fra Møre og Romsdal i denne saken følges opp etter drøftingene i representantskapet tirsdag 4. juni.

Sak 12, 13, 14, 15 og 16: Valg. Vedlegg: Valgkomiteens innstilling.

Kommentert i styret: Stort fokus på grøntsektoren. Derfor kontakte andre fylker for å sjekke ut om å flytte valgkomiteens kandidat som første vara ned til tredje vara, og flytte opp Audun Skjervøy, Norddal, som ny første vara. Han er av valgkomiteen foreslått gjenvalgt som 3. vara. Møre og Romsdal Bondelag støtter gjenvalg av ledertrioen.

SAK 21/2019: Styremøtedatoer høsten 2019 - Arbeidsplan for fylkeslaget**Vedtak:**

Styremøter høsten 2019 holdes:

- **Styremøte mandag 23. september** (fastsetting datoer for årsmøterunde + plansjer)
- **Styremøte mandag 14. til onsdag 16. oktober** (besøk av Østfold Bondelag)
- **Styremøte onsdag 11. og torsdag 12. desember**

Saksutredning:

På styremøtet 21. mars ble fastsetting at styremøtedatoer utsatt til styremøtet 29. mai.

Det er vanlig praksis å holde styremøte i september, månedsskiftet september/oktober før årsmøterunden, og to-dagers styremøte i desember, gjerne med utferd.

Årsmøtene i lokale Bondelag skal holdes i perioden 1.-31. oktober. (Erfaringsmessig blir de fleste årsmøter holdt de to siste ukene i oktober)

Høstferie er i uke 41. (7. - 11. oktober)

Ledermøtet i Norges Bondelag holdes onsdag 18. og torsdag 19. september (fylkesleder og organisasjonssjef deltar).

I april kom det forespørsel fra Østfold Bondelag, som vil besøke Møre og Romsdal for å se og lære mer om Vestlandsjordbruket. Temaer de har snust på er:

- Grovfôrbasert kjøttproduksjon (gjerne ammeku), inklusive beite
- Lokal matproduksjon (Tingvollst eller andre)
- Myr – utfordringer knytta til regjeringas politikk rundt forbud mot nydyrking
- Vindkraft

De ser for seg tre dager til ende (to overnattinger), der en av dem settes av til eget styremøte og felles styremøte/-samling. Mulige datoer kan være **mandag 14. oktober til onsdag 16. oktober** eller tirsdag 15. oktober til torsdag 17. oktober.

Organisasjonssjef Arnar Lyche har sendt Østfold Bondelag følgende forslag til grovskisse for styretur:

Fly til Molde mandag 14. oktober kl. 8.10 (SAS) eller 8.20 (Norwegian) fra Gardermoen.

Vi reiser i retning Sunndalsøra. Både på vegen dit og i Sunndalen er det mange muligheter for gode gårdsbesøk. Stor variasjon. Vi overnatter i Sunndalsområdet.

Vi kan starte tirsdagen med besøk på Tingvollst. Deretter kjører vi til Kristiansund og videre til Averøya. Både fylkesleder Konrad Kongshaug og styremedlem Vegard Smenes bor der. Fra Averøya går turen over Atlanterhavsveien til Hustad i Fræna for å se på omgraving av myr og for å høre mer om myrdyrkingsproblematikken.

Det er på Smøla vi har vindmøller og det blir en for stor omveg å dra dit, tenker jeg. Det er biogass, solceller og minikraftverk som har mest fokus blant våre bønder.

Vi overnatter på Håholmen ytterst på Hustadvika.

Fly fra Molde onsdag 16. oktober kl. 9.30 (SAS)/kl. 9.45 (Norwegian) eller kl. 17.10 (SAS)/kl. 17.30 (Norwegian). På vegen mellom Håholmen og Molde er det mye spennende å se på. Vi kjører gjennom Fræna som er Møre og Romsdals største landbrukskommune. Hvis dere drar med ettermiddagsflyet kan vi ta myrsaken tidlig på onsdag.

Svar tilbake fra Østfold Bondelag:

Vi tenker å ta ettermiddagsflyet hjem på onsdag, så da har vi litt tid denne dagen også.

SAK 22/2019: Fylkeslagets økonomi – rapport pr 27. mai 2019

Vedtak: Framlagt rapport tas til orientering.

Økonomirapport ettersendt på e-post og delt ut på møtet.

Regnskap 27. mai 2019 Avdeling	Regnskap		Budsjett 2019			Regnskap 2019		
	2018	Inntekter	Kostnader	Netto	Inntekter	Kostnader		
8101 Generelt	808 085	804 000	0	804 000	810 400	1 650	808 750	
8103 Fylkesleder	0	319 000	319 000	0	319 000	51 445	267 555	
8105 Opplæring tillitsvalgte	89 060	112 000	82 000	30 000	114 000	2 500	111 500	
8110 Styret	-461 957	0	425 000	-425 000	0	157 859	-157 859	
8112 Ledermøtet	-114 664	0	131 000	-131 000	0	2 230	-2 230	
8113 Årsmøtet	-148 645	0	150 000	-150 000	0	161 270	-161 270	
8119 Valg nemnda	-24 884	0	40 000	-40 000	0	66 108	-66 108	
8122 Landbrukskonferansen	-102	80 000	110 000	-30 000	1 350	104 628	-103 278	
8123 Matfestivalen	-12 000	0	0	0	0	0	0	
8124 Gjød selhåndtering	0	0	0	0	0	0	0	
8125 Utadretta informasjon	-11 413	0	40 000	-40 000	0	976	-976	
8128 Bedre og økt beiting	0	0	0	0	411 035	566 087	-155 052	
8129 HMS-seminar	0	0	0	0	0	0	0	
8130 Refusjoner	32 000	30 000	0	30 000	0	0	0	
8131 Støtte og gaver	-980	0	0	0	0	6 300	-6 300	
8132 Unge bønder	-110 598	160 000	100 000	60 000	59 100	71 560	-12 460	
8135 Møter og kurs.	-29 792	0	33 000	-33 000	0	9 016	-9 016	
8136 Kurs- og arrangementsutg	76 236	0	40 000	-40 000	0	14 238	-14 238	
8140 Aktive lokallagsmidler	0	275 563	275 563	0	275 563	0	275 563	
	70 411	1 780 563	1 745 563	35 000	1 990 448	1 215 867	774 581	

Økonomirapport 27.05.2019

Avdeling 8112 Ledermøtet: For seint levert reiseregning fra ledermøtet på Giske ført på ledermøtet 2019.

Avdeling 8113 Årsmøte: Overforbruk på kr 11 270 i forhold til budsjett.

Avdeling 8119 Valg nemnda: Overforbruk på kr 26 108 i forhold til budsjett.

Avdeling 8122 Landbrukskonferansen: Vi har fått tilsagn på kr 80 000 fra Landbruksselskapet som ikke er innbetalt. Slik det ser ut nå går vi kr 23 278 i underskudd. Det er kr 6 722 mindre underskudd enn budsjettet.

Avdeling 8125 Utadretta informasjon: Kr 976 til innkjøp av landbrukskalender.

Avdeling 8131 Støtte og gaver: Kr 6 300 til innkjøp av bøker fra Bygdekvinnelaget.

Avdeling 8132 Unge bønder: Vi har ikke fått fra samvirke for 2018. Prosjektregnskapet for 2019 ikke avsluttet.

Avdeling 8135 Møter og kurs: Utgifter til grøntutvalg og skoleutvalg Gjermundnes.

Avdeling 8136 Kurs- og arrangementsutgifter: Blant annet kostnader til jordmøte i Ørsta.

SAK 23/2019: Forslag til kandidater til faste utvalg i Norges Bondelag 2019/2020

Vedtak: Styret i Møre og Romsdal Bondelag vil fremme følgende kandidater til utvalg i Norges Bondelag: **Audun Skjervøy**, Norddal, som medlem i grøntutvalget. Dersom **Oddvar Mikkelsen**, Surnadal, vil fortsette i kornutvalget, vil fylkesstyret foreslå gjenvalg for to nye år.

Saksutredning:

I styremøte 28.-30. august oppnevner styret i Norges Bondelag ledere og medlemmer til faste utvalg. Det bes om innspill på aktuelle kandidater.

I 2018 foreslo styret i Møre og Romsdal Bondelag følgende kandidater til utvalg i Norges Bondelag: Audun Skjervøy, Norddal, som medlem i grøntutvalget og Gunnhild Overvoll, Stranda, som medlem i miljø- og kvalitetsutvalget. Ingen av våre kandidater ble oppnevnt til utvalgene.

Oddvar Mikkelsen, Surnadal, er medlem i kornutvalget i Norges Bondelag.

Pr 29. mai er det er ikke gitt melding fra Norges Bondelag om hvilke personer som stiller til gjenvalg. Oppdatert oversikt kommer snarest mulig etter at alle på valg har gitt tilbakemelding.

Oppsett nedenfor viser hvilke utvalg som skal oppnevnes (Slik det var omtalt i fjor – i 2018):

1. Grøntutvalget

Grøntutvalget i Norges Bondelag er et rådgivende organ for styret i saker som vedrører potet-, grønnsak-, frukt- og bærproduzentenes interesser. Arbeidsområdet omfatter produksjon både på friland og i veksthus. Utvalget består av leder og 5 medlemmer oppnevnt av styret. Leder og styrets representant oppnevnes årlig. Øvrige medlemmer velges med 2 års funksjonstid. Norsk Gartnerforbund og Gartnerhallen inviteres med i utvalget som konsultative medlemmer.

2. Kornutvalget

Kornutvalget i Norges Bondelag er et rådgivende organ for styret i saker som vedrører kornproduzentenes interesser. Utvalget består av leder og tre medlemmer oppnevnt av styret. Leder og styrets representant oppnevnes årlig. Øvrige medlemmer velges med 2 års funksjonstid. Norske Felleskjøp og Norkorn inviteres med i utvalget som konsultative medlemmer.

3. Miljø og kvalitetsutvalget

Miljø- og kvalitetsutvalget i Norges Bondelag er et rådgivende organ for styret i miljø- og kvalitetsspørsmål. Ansvarsområde er produksjonsmåte og produksjonsforhold på gården rettet inn mot overordnede og grunnleggende problemstillinger innenfor et bredt kvalitetsbegrep. Utvalget består av leder og fem medlemmer oppnevnt av styret. Leder og styrets representant oppnevnes årlig. Øvrige medlemmer velges med 2 års funksjonstid. Norsk Landbruksrådgivning og Matmerk/KSL inviteres med i utvalget som konsultative medlemmer.

4. IPT-utvalget

Inn på tunet-utvalget i Norges Bondelag er et rådgivende organ for styret i IPT-spørsmål. Utvalget skal sikre IPT-produzentenes faglige og næringspolitiske interesser. Inn på tunet er tilrettelagte og kvalitetssikrede velferdstjenester på gårdsbruk. IPT-tjenestene skal gi mestring, utvikling og trivsel. Aktivitetene i tjenestetilbudet er knyttet opp til gården, livet og arbeidet der. Leder og styrets representant oppnevnes årlig. Øvrige medlemmer velges med 2 års funksjonstid. Fylkesmannen og kjøpersiden inviteres med i utvalget som konsultative medlemmer.

SAK 24/2019: Midtnorsk Landbruksråd**Vedtak:**

Fylkesstyret vil foreslå at Oddvar Mikkelsen, Surnadal, representerer Møre og Romsdal Bondelag i verv og oppgaver i Midtnorsk Landbruksråd kommende året.

Saksutredning:

Samarbeidsrådet ble etablert i 2004 som Midtnorsk samarbeidsråd. I 2018 ble navn endret til Midtnorsk Landbruksråd. Landbruksrådet er samarbeidsforum for landbrukets organisasjoner og skal bidra til å fremme landbrukets felles interesser i regionen. Rådet består av midtnorske representanter for fylkesbondelagene og bonde- og småbrukerlagene, Tine, Nortura, Felleskjøpet Agri, Gartnerhallen, Norsk Landbruksrådgeving, Landkreditt og Gjensidige.

Sør-Trøndelag Bondelag har sekretariatsansvar. Det er møter en til tre ganger pr år.

28. mai 2018 ble det holdt årsmøte i Midtnorsk Landbruksråd. Fylkesleder Oddvar Mikkelsen og organisasjonssjef Arnar Lyche møtte for Bondelaget. Totalt var 17 deltakere fra organisasjonene tilstede. Daværende leder i M&R Bondelag, Oddvar Mikkelsen, ble på årsmøtet **ny leder** i landbruksrådet etter Olav Håkon Ulfsnes, Aure (Nortura), som var valgt inn i konsernstyret i Nortura.

Nytt arbeidsutvalg i Midtnorsk Landbruksråd ble: leder Oddvar Mikkelsen (M&R Bondelag), Olav Endre Liseter, Nord-Tr.lag Bonde- og småbrukerlag, Birgit Oline Kjerstad, TINE (M&R), Ragnar Valstad, Nortura (Nord-Tr.lag) og Andreas Ledsaak, Felleskjøpet Agri (Sør-Tr.lag).

Årsmøtet 2019 i Midtnorsk Landbruksråd er planlagt til september, men dato er ikke fastsatt.

På styremøtet ga fylkesleder en orientering om situasjonen og drøfting av organisering og veien videre for landbruksrådet.

Dette ble kommentert i styret:

- Det vurderes å «toppe» representasjonen i styret i Midtnorsk Landbruksråd med bl.a. styreledere i organisasjonene.
- Det er omstruktureringer på gang i forhold til fylkeskommunene.
- Fylkesstyret ønsker at tidligere fylkesleder Oddvar Mikkelsen representerer Møre og Romsdal Bondelag i Midtnorsk Landbruksråd det kommende år i de verv landbruksrådet ønsker å oppnevne/velge han til